

КОНТАКТИ. РЕЦЕПЦІЇ. ПАРАЛЕЛІ

УДК 821.161.2-1/-3 Франко.03=134.2«19»

ІСПАНОМОВНИЙ ІВАН ФРАНКО: КРИТИКА, ПОЕЗІЯ, ПРОЗА

Ярема КРАВЕЦЬ

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра світової літератури,
вул. Університетська 1, Львів, Україна, 79000,
e-mail: yaremakravets@gmail.com*

Іспаномовна Франкіана має вже майже столітню історію публікацій, що з'являлися на сторінках іспанських видань, та перекладних книжок, надрукованих в останні десятиліття ХХ століття. Поетичне читання Франкової поезії іспанською мовою розпочалося програмними віршами «Каменярі» (1956) та «Вічний революціонер» (1966) У 70-х роках минулого століття з'являються іспаномовні видання творів: московське (1972), яке подавало окремі поетичні, прозові твори Івана Франка, його драму «Украдене щастя», і київське (1979), презентоване майже 60 віршами поета і прологом з поеми «Пригоди Дон-Кіхота». Варто згадати найновіше іспаномовне видання «Іван Франко. Українське перо іспанських класиків» (Валенсія, 2015), ілюстроване дев'ятьма поетичними зразками І. Франка.

Ключові слова: Іван Франко, іспанське прочитання, «Каменярі», «Вічний революціонер», перекладні добірки, Валенсія.

Пізнання поетичної і прозової творчості Івана Франка іспанським читачем не можна порівняти із тим, як входив в іспанську культуру Тарас Шевченко, хоча окреме прочитання І. Франка-літературознавця іспанською мовою пов'язане насамперед із іспанським сприйняттям творчості Кобзаря.

Літературознавча оцінка творчості Каменяря іспанською мовою, як і переклади його творів розпочалися майже одночасно у 50-х роки минулого століття працею українського літературознавця Дмитра Бучинського, надрукованою 1953 року в Мадриді [5], і публікацією Огастуса Меннінга Кларенса про літературну творчість І. Франка [7]. Стаття, поміщена 1956 року в журналі «Ukraine libre», була перекладом його ж англійської розвідки із червневого номеру журналу «Ukrainian Quartely» за той самий рік. Також варто згадати і невелику енциклопедичну статтю про І. Франка, що друкувалася у 24 томі видання «Enciclopedia Universal ilustrada Europeo–Americana. Barcelona. 1924».

У рік сторічного ювілею І. Франка з'являється перший іспанський переклад Франкового поетичного твору – програмний вірш «Каменярі» у перекладі Лева Олевського,

надрукований окремо поштівкою. Через десять років іспанською мовою прозвучав і «Гімн» І. Франка.

«Вічний революціонер» І. Франка іспанською мовою («En lugar de un prologo») надрукували на сторінках травневого номера львівського літературного журналу «Жовтень», разом із французьким прочитанням цього твору Антуаном Мартелем, а згодом був передрукований у мініатюрній книжечці «Франко І. Вічний революціонер. Мовами народів світу» (Львів, «Каменярь», 1970. – 88 с.) в упорядкуванні відомого літературознавця-бібліографа Мирослава Мороза. Іспаномовна версія вірша І. Франка належала кубинцеві Енріко Рівері, який тоді навчався у Києві, та Аллі Чорнобай. До видання була долучена передмова літературознавця і фольклориста Григорія Нудьги.

Як зазначав Г. Нудьга, автор вступних статей до подальших видань «І. Франко. Вічний революціонер. Мовами народів світу», переклади цього вірша іншими мовами «з'явилися переважно у 50-х роках, коли прогресивна громадськість відзначала століття з дня народження І. Франка» [1, с. 18].

Друге видання (такого ж обсягу) вийшло у видавництві «Каменярь» 1975 року і містило іспаномовний переклад вірша «Вічний революціонер» із книги 1970 року. Там також було вміщено і португаломовний переклад, який виконала для цієї антології Віра Вовк, і французькомовний переклад Антуана Мартеля. (Переклад А. Мартеля передруковано з бельгійсько-французького журналу «La Nerve» (Bruxelles–Paris, 1928. – № 7. – С. 13).

У згаданому номері «Жовтня», окрім багатьох матеріалів, присвячених І. Франкові, на с. 20 опубліковано вірш Енріка Ріверо «Над книгою Франка» у перекладі з іспанської Аллі Чорнобай з такими словами:

Та ми навчилися у Франка
І у Маргі стояти міцно
На ґрунті переконань своїх
І бачити через вікно
Цей білий сніг Невічним. [...]

І в наших сталих душах
Збратані назавжди
Святі і щирі ідеали.
Брати! До перемоги!

Вірш І. Франка «Гімн» («Вічний революціонер») увійшов і в книжечку «Іван Франко. Вічний революціонер (мовами народів світу)», що з'явилася третім доповненим виданням у Львівському видавництві «Каменярь» 1986 року і містила дві іспанські інтерпретації цього вірша роботи Лева Олевського («El revolucionario eterno (Himno)») та Анхеля Ерраїса-Комаса (A. Herráiz-Comas) (1907–1965) «Himno. A manera de prologo». Іспанський поет і перекладач А. Ерраїс-Комас, знаний як автор збірок поезій, критичних статей, перекладів з російської літератури, брав участь у підготовці першого видання творів Т. Шевченка іспанською мовою, що вийшло 1964 року у Москві. Саме його переклади творів І. Франка було поміщено у виданні «Franko I. Obras escogidas. Traducido por A. Herráiz (poesia) y R. Estrela (prosa y drama). Moscú. Editorial Progreso,

1972». Переклад «Гімну» в інтерпретації А. Ерраїса-Комаса у виданні 1986 року подано за московським виданням 1972 року. Перекладам вірша передувала обширна стаття Г. Нудьги «Гімн революції».

У французько- та іспаномовному перекладах 1982 року з'явилася історична повість І. Франка «Захар Беркут», названа українським автором «образом громадського життя Карпатської Русі в XIII віці». Іспаномовна інтерпретація повісті у перекладі Степана Ризванюка, ілюстрована графікою Валерія Руденка і надрукована у видавництві «Дніпро», дістала схвальну оцінку у публікації «Мовами Сервантеса і Франка» (рец. на кн. : «Ivan Frankó. Zakhar Berkout. Editions «Dnipro», 1982») на сторінках журналу «Жовтень». У цьому контексті варто подати уривок із анотації до іспанського перекладу повісті І. Франка, що розпочиналася словами: «La colosal herencia artística del escritor ucraniano Iván Frankó (1856–1916) perdura como testimonio de la proeza humana de este magno hombre. Iván Frankó poeta, prosaico, dramaturgo, filósofo y traductor, ha sido portavoz de las ideas más progresivas de su época».

У видавництві «Наукова думка» 1983 року бачимо антологію вірша «Каменярі» І. Франка, у якій опубліковано переклади цього твору тридцятьма сімома мовами народів світу. Надрукований іспанський переклад «Каменярів» («Picapedregos») належав Л. Олевському [1913–1991], перекладачеві з іспанської на українську, та з української на іспанську мови, званому своїми іспаномовними інтерпретаціями віршів Т. Шевченка, І. Франка, збірки казок І. Франка «Коли ще звірі говорили» (К., 1979).

Автором вступної статті «Прийде нове життя...» до цього видання виступив авторитетний український літературознавець Федір Погребенник, називаючи вірш «Каменярі» «пристрасним гімном борцям-революціонерам, патріотам-народолюбцям, які готові віддати життя в ім'я високих ідеалів свободи, в ім'я людства» [3, с. 5]. Науковець нагадав про задум цього вірша, тривалу працю поета над його вдосконаленням, прагнення І. Франка знайти найвлучнішу художню форму для втілення своєї ідеї. Вірш «Каменярі», який за життя І. Франка публікували сім разів, вражає, як зазначив Ф. Погребенник, особливою алегоричністю, логічною послідовністю у втіленні ідеї твору, досконалою художньою формою, оригінально видозміненим олександрійським віршем. Ознайомивши читачів цієї антології із важким шляхом «Каменярів» (від першої публікації 1878 року до трьох прижиттєвих перекладів німецькою, російською та польською мовами), Ф. Погребенник нагадав, що новий період в освоєнні творчості І. Франка іншими мовами розпочався у 20-40-ві роки ХХ століття, коли побачили світ нові переклади славнозвісного вірша. З нагоди сторіччя від дня народження письменника, писав Ф. Погребенник, яке за ухвалою ЮНЕСКО відзначали в усьому світі, з'явилися нові переклади багатьох творів поета, серед них і «Каменярів». А ідея видання «Каменярів» окремою книжкою мовою оригіналу та в перекладах викликала низку нових перекладів різними мовами. Запропонований переклад «Каменярів» був передруком із видання «Franko I. El Revolucionario eterno» (К., 1979).

Безперечно зацікавлення викликають два іспаномовні видання творів І. Франка, що з'явилися у 70-х роках минулого століття. Білінгвальне видання «Iván Frankó. El Revolucionario eterno. Poesias» (Kiev Editorial «Dnipro», 1979) з передмовою Дмитра

Павличка (іспанський переклад зробив Rafael Estrela) містило 56 віршів поета зі збірок «З вершин і низин», «Зів'яле листя», «Мій Измарагд», «Semper tigo», а також пролог з поеми «Пригоди Дон Кіхота» у перекладах відповідно І. Брея (I. Brey), Хосе Венто (José Vento), Артура Вергара (Arturo Vergara), Агустіна Мансо (Agustin Manso) та Лева Олевського (Lev Olevski).

Київське видання 1979 року пропонувало іспаномовному читачеві окремі вірші із наступних поетичних циклів І. Франка:

«De los altos y bajos» («З вершин і низин»); «De Profundis. El revolucionario eterno» («Вічний революціонер»); «Primaverales» («Веснянки»); «Cantos dolorosos» («Скорбні пісні»); «Pensamientos nocturnos» («Нічні думи»); «Meditaciones de un proletario» («Думи пролетарія»); «Excelsior» («Excelsior!»); «El poeta» («Поет»); «Sonetos libres» («Вольні сонети»); «Hojas Marchitas» («Зів'яле листя»); «Primer puñado» («Перший жмуток»); «Segundo puñado» («Другий жмуток»); «Мій Izmaragd» («Мій Измарагд»); «Saluciones» («Поклини»); El hachero. (*Leyenda popular*) («Рубач» із переказів народних); «Semper tigo» із збірки «Semper tigo»; «Estrofas de Burkut» («Буркутські станси»); Del poema «Las aventuras de Don Quijote» («Пригоди Дон-Кіхота»).

Така добірка цих творів буде повторена через чотири роки у білінгвальному українсько-французькому виданні за винятком віршів «Милосердним» (з циклу «Думи пролетарія»), «Як те залізо з силою дивною...» (з циклу «Вольні сонети»), «Не боюсь я ні бога, ні біса...» (із «Першого жмутку» збірки «Зів'яле листя»), «Зелений явір...» та «Ой ти, дівчино, з горіха зерня...» (із «Другого жмутку» збірки «Зів'яле листя»).

Іспаномовна добірка була повніша за українсько-французьку, у ній бачимо «Рефлексію» (зі збірки «Мій Измарагд»), «Рубач» (із переказів народних), два вірші із «Буркутських стансів» – «Кожда кичера в млі...», «Дівчино, моя ти рибчино...», а також «Пролог» (уривок) із поеми «Пригоди Дон-Кіхота», що було особливо вартісним для цього видання творів І. Франка, виявляючи цікаву для іспаномовного читача іспанознавчу грань зацікавлень великого українського письменника.

У передмові «Декілька слів про поезію Івана Франка» («Unas palabras sobre la poesia de Iván Frankó») до згаданого білінгвального видання Д. Павличко охарактеризував творчість Каменяра такими тезами, які показували окремі віхи поетичної майстерності І. Франка:

– І. Франко належить до великих письменників мислителів, у творчому надбанні котрих натхненна думка помножена на титанічний труд, якість поєднана з кількістю, як світло з безміром неба [2, с. 5];

– Поезію І. Франка неможливо осягти при антологічному підході до неї, але ця збірка може й повинна зацікавити іспаномовного читача творчістю українського класика, вкинути іскру благородного франківського вогню в душу людини [2, с. 5];

– Франкова поезія – дивне явище важкого передреволюційного сорокаріччя в історії українського народу [2, с. 6];

– Треба постійно пам'ятати, що революційність поезії І. Франка завжди зринала з його невтишимої соціальної пристрасності, а тому вона позбавлена вузьконаціонального звучання. Її голос – це голос «вічного революціонера», голос духа прогресу, голос болісного і гнівного переживання будь-якої несправедливості [2, с. 6];

– Ніхто в світовій поезії не показав так пластично божество ідейної переконаності, здатне вести за собою на смертний подвиг «не героїв», а звичайних людей, як це зробив І. Франко у своїх невмирущих «Каменярах». І сам він був названий Каменярем, ім'ям, що найточніше передає характер усієї його творчості, – трагічний, прометеївський, але найвищою мірою людяний і героїчний характер [2, с. 7];

– У передмові до збірки віршів «Із літ моєї молодості» (1913) І. Франко писав: «В своїй оці вже близько 40-літній літературній діяльності я переходив різні ступені розвою, займався дуже різномодною роботою, служив різним напрямам і навіть націям, бо доводилося попрацювати немало, крім нашої української, також польською, німецькою та російськими мовами. Та скрізь і завжди у мене була одна провідна думка – служити інтересам мого рідного народу та загальнолюдським поступовим, гуманним ідеям» [2, с. 7–8].

Вартує додаткової розмови і видання Франкових творів іспанською мовою, що з'явилося друком 1972 року у Москві.

Видання «Ivan Franko. Obras escogidas» (Editorial Progreso. Moscu, 1972. – 299 p.) відкривалося «Вічним революціонером», містило окремі зразки поетичної, прозової і драматургійної спадщини Каменяря. Іспаномовний читач отримав змогу прочитати «Пролог» до поеми «Мойсей» (повного іспанського перекладу цього твору ще не існує. – Прим. Я. К.), ознайомитися із драмою «Украдене щастя». Поетичні переклади у виданні належали поетові і перекладачеві А. Ерраісу-Комасу, прозові Рафаелу Естрелі, який у липні 1981 року спрезентував це видання дирекції Львівського меморіально-літературного музею І. Франка з такими словами: «Espero que esta obra sed una buena muestra de amistad entre el pueblo ucraïniano-soviético y los pueblos hispano-hablantes. El traductor Rafael Estrela».

Загальний зміст видання мав такий вигляд:

1. Поезія

«Himno (A manera de prólogo)» («Гімн. Замість пролога»);

Окремі вірші із поетичних добірок:

«Canciones de primavera» («Веснянки»); «Canciones de pesares» («Скорбні пісні»); «Pensamientos en la noche» («Нічні думи»); «Pensamientos de un proletario» («Думи пролетарія»); «Excelsior!» («Excelsior»); «Ucrania» («Україна»); «Cuadros de Galitzia» («Галицькі образки»); «Hojas marchitas» («Зів'яле листя»); «Mi Izmaragd» («Мій Измаргд»); «Moisés» Prologo al poema («Пролог до поеми “Мойсей”»)

2. Проза

«El albañil» («Муляр»); «El petrolero» («Ріпник»); «Bajos fondos» («На дні»); «¡Hacia la luz!» («До світла!»); «Con motivo de la fiesta» («Задля празника»); «Cochina constitución» («Свинська конституція»); «En la herrería» («У кузні»); «El mismo tiene la culpa» («Мій злочин»); «Bosques y pastos» («Ліси і пасовиська»).

3. Драма

«La Dicha robada» («Украдене щастя»)

Обширним оглядом творчого шляху І. Франка була передмова до цього видання літературознавця Івана Басса «Класик української літератури» («Clasico de la literatura ucraïniana»).

Літературознавець розпочав своє переднє слово нагадуванням про те, що І. Франка на його батьківщині називають «титаном праці» («titan del trabajo»): «La obra literaria de Iván Frankó... es extraordinariamente variada. Poeta, prosista, dramaturgo, crítico, teórico e historiador de la literatura, publicista, son facetas en las que resplandese el múltiple talento de Iván Frankó» [4, с. 3]. І. Басс інформував читача про величезну перекладацьку спадщину українського письменника, зокрема «la original rima de los versos de Cervantes en el Quijote», подавши знану Франкову тезу про значущість художнього перекладу для розвою національної літератури.

Літературознавець запропонував іспаномовному читачеві традиційну на той час розповідь про життєвий і творчий шлях видатного українського письменника – дитинство, навчання у сільській школі, а далі у Дрогобичі; навчання в лицей, глибоке пізнання світової літератури, знайомство з «Кобзарем» Т. Шевченка. Автор переднього слова розповідав про фольклорні зацікавлення юного І. Франка, який вже до кінця 1875 року зібрав понад 800 коломийок, оповідок, народних співанок, публікацію його перших віршів у студентському журналі «Друг». Значне місце у передньому слові І. Басса займала розповідь про роботу І. Франка над «бориславським циклом», його співпрацю з Михайлом Павликом, захоплення матеріалістичною естетикою, працями російських революціонерів-демократів. Належне місце І. Басс приділив прозовій, поетичній та драматургійній творчості І. Франка, подаючи коротку характеристику історичної повісті «Захар Беркут» («Frankó escribió la novela corta Zajar Bérkut, dedicada a la lucha de los eslavos contra la invasión tártaro – mongola en 1241. Zajar Bérkut y su hijo Maxim son personas valerosas y fieles a la Patria») [4, с. 11]; поетичної антології 1887 року «З вершин і низин» та вірша «Вічний революціонер»; драми «Украдене щастя», яка засвідчила «la alta maestria de Frankó dramaturgo»: «El autor se reveló como un verdadero maestro del conflicto dramático y del diálogo, y un sutilísimo conoecedor del arte escénico...» [4, с. 12]. Літературознавець згадав і філософську поему «Мойсей», високу оцінку якому дав Михайло Коцюбинський: «El pueblo, como fuerza motriz fundamental de la historia, es el protagonista principal del poeta. Y todo él parece iluminado por la esperanza de un porvenir de libertad para el pueblo ucraniano: “Pero llegará el día, y con halo de púrpura, entre los pueblos libres y sin ningún pesar, más allá de Beskid y de sus brumas, llevarás al mar Negro el grito de tu libertad...”».

Розповідь про творчий шлях І. Франка І. Басс завершував останніми роками життя Каменяра, коли той, незважаючи на важку фізичну недугу, надрукував «Нарис історії української літератури від 1890 до 1914 року», поетичну добірку «Із літ моєї молодості», серію наукових праць. «У тих роках, – зазначив автор передмови, – І. Франко переклав велику кількість творів світової літератури – балади і пісні різних народів світу, твори Данте, грецьких і римських поетів, написав есеї про Данте та Овідія, власні твори, натхненні мотивами з історії античного Риму та Київської Русі» [4, с. 14]. Літературознавець інформував іспанського читача про те, що «якраз тепер Інститут літератури Т. Шевченка АН УРСР у Києві, задумав 50-томове видання творів І. Франка, яке має розпочатися у кінці 1972 року» [4, с. 14].

Передмова І. Басса, подана іспаномовному читачеві у традиціях тогочасної офіційної франкознавчої науки, пропонувала досить повну картину життя і творчості

Каменяря, а використання у передньому слові поодиноких уривків із літературознавчих праць І. Франка, що зазвучали іспанською мовою, його спогадів про дитячі роки, місяці ув'язнення, літа навчання у Львівському університеті, листування Каменяря, цікавих висловів М. Коцюбинського про окремі твори письменника надавали передньому слову більшої аргументованості і переконливості.

Окремі вислови І. Франка-літературознавця іспанською мовою знаходимо у виданні «Leonid Novichenko. Taras Shevchenko – poeta y humanista (ensayo)» (Kiev, Editorial «Dnipro», 1984) [8]. Навіть подані у такому фрагментарному вигляді, вони все-таки є певним внеском у пізнання окремих літературознавчих тез видатного українського письменника.

Особливо цінною є знана хрестоматійна оцінка постаті Т. Шевченка, яку подав в одній зі своїх шевченкознавчих статей І. Франко і яка ще ніколи не звучала іспанською мовою:

«Fue hijo de campesino y se convirtió en soberano en el reino del espíritu.

Fue siervo y se convirtió en titán en el reino de la cultura universal.

Fue un autodidacta e indicó sendas nuevas, luminosas y libres a profesores y científicos librescos.

Penó diez años en filas a merced de los militarotes rusos, pero para la libertad de Rusia hizo más que diez ejércitos victoriosos.

El mejor y el máspreciado de los tesoros – la gloria inmortal – el destino se lo ofrendó sólo después de muerto, al igual que esa alegría rebosante que sus obras despiertan y seguirán despertando en millones de corazones humanos.

Este fue y es para nosotros, los ucranianos Tarás Shevchenko» [5, с. 4].

Леонід Новиченко, автор нарису про Т. Шевченка, окрім того подавав Франкові міркування про одну із ранніх балад Кобзаря «Тополя»; оцінку тих впливів, які відчував молодий Тарас у Петербурзі «після появи 1840 року його “Кобзаря”»; високу оцінку, яку дав І. Франко поемі «Кавказ», визнавши її «una enardecida invectiva contra «el reino de las tinieblas» [5, с. 80].

Цікавою була цитата із праці, в якій І. Франко зіставляв Ганну-наймичку із Катериною із ранньої поеми Т. Шевченка. Знаємо, що І. Франко вважав «Наймичку» переконливим свідченням великої геніальності Т. Шевченка «el mejor testimonio del gran genio de Shevchenko» [5, с. 97].

Подані у цій статті факти іспаномовного прочитання І. Франка звісно не претендують на свою вичерпність. Ґрунтовніше дослідження запропонованої наукової проблеми, а особливо ознайомлення з іспанською періодикою та літературознавчими виданнями, могло б виявити додаткові факти іспаномовної Франкіани. Нема сумніву, що зацікавлення літературною спадщиною Каменяря активізується у рік 160 річниці від дня народження і 100-х роковин смерті видатного українського письменника. Свідченням цього може бути хоча б нещодавня поява у Валенсії (Іспанія) перспективного видання «Іван Франко. Українське перо іспанських класиків» [6], ініційованого студентським товариством Університету Валенсії – Дія «У.В. – Україна». Книга-добрірка складається із вступного слова автора-упорядника Андрія Якубува, вихідця із Дрогобиччини, тема-

тичних дописів трьох українських авторів-науковців, які працюють у галузі розвинутої ними теми («Іван Франко – гордість і слава України», «Іван Франко та іспанський світ», «Іван Франко – український Ортега»), підбірки іспанських перекладів дев'яти ліричних творів І. Франка. Окрім вказаної до кожного розділу бібліографії, книжка містить перелік понад сорока змістовних наукових франкознавчих джерел мовами міжнародного спілкування. Як зазначили у своєму листі упорядники видання, «ця робота є першою за останніх чверть століття книгою в галузі франкознавства іспанською мовою».

На часі, гадаємо, глибше наукове дослідження проблеми «Іспаномовний Іван Франко» із фаховим аналізом зроблених у 70-ті роки перекладів поезії, прози та драми «Украдене щастя» І. Франка. І насамперед, опрацювання іспанського перекладу поеми «Мойсей», яка znana іспаномовному читачеві своїм «Прологом», поміщеним у московському виданні вибраного І. Франка [4, с. 43–45] і ще однією лише завершальною строфою із есею про Т. Шевченка авторства Л. Новиченка.

Іспанське прочитання «Мойсея» І. Франка стало б у ряд із французькою (А. Свірко, 1969 року), португальською (В. Вовк, 1981 року) та румунською (І. Ковач, 2006 року) інтерпретаціями цього видатного твору українського письменника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Нудьга Г.* Гімн революції / Г. Нудьга // Іван Франко. Вічний революціонер. Мовами народів світу. – Львів : Каменярь, 1986. – С. 7–19.
2. *Павличко Д.* Декілька слів про поезію Івана Франка (Unas palabras sobre la poesia de Iván Frankó) / Д. Павличко // Іван Франко. Вічний революціонер. Поезії. Iván Frankó. El revolucionario eterno. – К. : Дніпро, 1979. – С. 5–12.
3. *Погребенник Ф.* Прийде нове життя / Ф. Погребенник // Іван Франко. «Каменярі» мовами світу. – К. : Наукова думка, 1983. – С. 5–9.
4. *Bass I.* Prefacio. Clásico de la literatura ucraniana / I. Bass // Ivan Franko. Obras escogidas. – Editorial Progreso, Moscú, 1972. – P. 3–15.
5. *Butschynskyj D.* Ivan Franko y la literatura española / D. Butschynskyj. – Madrid, 1953.
6. *Frankó I.* La pluma ucraniana de los clásicos hispanos / I. Frankó // Valencia, 2015. – 90 p.
7. *Manning C. A.* La obra literaria de Ivan Franko / C. A. Manning // Ukraine libre. – 1956. – № 12–13.
8. *Novichenko L.* Taras Shevchenko – poeta y humanista. Ensayo. Traducción del ucraniano de Estela Luschak / L. Novichenko. – Kiev : Editorial «Dnipro», 1984.

*Стаття надійшла до редакції
Прийнята до друку*

HISPANOPHONE IVAN FRANKO: CRITICS, POETRY, PROSE

Yarema KRAVETS

*Ivan Franko National University of Lviv,
World Literature Department,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: yaremakravets@gmail.com*

Hispanophone Franko studies count almost a century of publications, which appeared in Spanish and translated editions and translated miscellanies printed in the last decade of the twentieth century. The poetic reading of Franko's poetry in Spanish began with the program verses «Kamenyari» [*Stone Breakers*] (1956) and «Vichnyi Revoliutsioner» [*Eternal Revolutionary*] (1966). In the 1970s Hispanic publications of the author's works appear – the Moscow one (1972), which included some of Ivan Franko's poetic, prose works, his drama «Ukradene Shchastia» [*Stolen Happiness*], and the Kyiv one (1979), which presented almost 60 verses of the poet and the prologue of the poem «Pryhody Don-Kikhota» [*The Adventures of Don Quixote*]. It is worth mentioning the latest edition «Ivan Franko. The Ukrainian Pen of Spanish Classics» (Valencia, 2015), illustrated by nine poetic samples of Ivan Franko.

Keywords: Ivan Franko, Hispanophone reading, «Kamenyari» [*Stone Breakers*], «Vichnyi Revoliutsioner» [*Eternal Revolutionary*], translated miscellanies, Valencia.